

ceptibles de defensa: la neerlandesa, la cèltica i la irànica, després d'indicar que en àrab no ha existit mai el mot (ni hi podia existir començant per *dr-*) i que les dues etimologies àrabiques que hom en va proposar són les més insostenibles, en tots sentits, entre totes les proposades.¹

Quant a la hipòtesi neerlandesa, ja vaig exposar en el DCEC fortes raons que bastarien per rebutjar-la: *droghe vāte* allí només és un parell de mots (independents entre si) que no ha designat cap droga i significa 'barrils de coses seques, de mercaderia seca' *droghe*, avui escrit *drogbe*, és l'adjectiu general que significa 'sec' (=al. *trocken*, angl. *dry*) i Baist havia de suposar que *vāt* 'barril' (el mot important en la combinació) havia estat omès, i que s'hagués produït un enorme trasllat de sentit o malentès aplicant abusivament el nom d'un peix o carn salats o secs, o d'una espècia que despatxessin assecada. Altrament fixem-nos en la gran inversemblança que constituïria el que en la llengua i país originaris del mot es perdés ràpidament consciència d'aquest malentès d'estrangers, adoptant el mot espatllat per aquests, i que no quedí (com he consignat) cap rastre d'una forma neerlandesa correcta junt amb el gallicisme o almenys lluitant amb ell, abans que aquest s'imposés.

Havent desembocat la investigació per totes bandes a un resultat negatiu vaig suggerir una idea nova en el DCEC, a base de suposar que era originari el significat de 'fals, rof, dolent, sense valor' que veiem repetir-se, en aquest mot i derivats, en les llengües que el tenen: tant en francès, com en anglès, en castellà i en català. Imaginava, doncs, que a base de la idea de 'substància de mal gust' i de 'potinga, porqueria que recepten curanderos i apotecaris' s'hagués arribat a un nom seriós de les drogues importades: un tipus DRUKO- o DRUKKO- 'dolent' és en efecte comú a totes les llengües insulars del cèltic, en les britòniques tornada -g la consonant final: bretó *droug*, ky. *drwg*, corn. *drog*, irl. *droch*. Idea, doncs, ja audaç des del punt de vista semàntic, per més que no fos infundada.

Però és en la propagació i el trànsit d'una denominació així on veiem els obstacles màxims, i és això el que m'ha anat convenent d'abandonar la idea. Els especialistes de les dues branques (germanistes, celtistes) estan d'acord que no hi ha pràcticament mots manlevats per l'anglès al cèltic insular (cap mot important en la llengua), i tampoc el francès no ha rebut cap aportació del bretó, si no són menuts termes locals; pitjor encara: ¿com creuríem que un terme de tan fort predicament comercial, industrial i nàutic pogués haver-se creat en llengües de vida tan escassa en aquest sentit? Però suposar que el francès o l'anglès haguessin creat el mot, amb un terme exclusivament britònic o celto-insular, és impossible, no havent-hi ni el més lleu indici de tal adjectiu en els dominis lingüístics francès i anglès. Reportar la transmissió a un ignorat i distant passat, en què hi hagués condicions distintes, ens ho prohibeix absolutament la fonètica històrica: llavors una -k- o -g- en-

tre vocals hauria hagut de sofrir anuflacions, o altres afebliments i transformacions, tant segons la fonètica històrica anglesa com segons la francesa.

Convé, tanmateix, repetir ací el conjunt de fets semàntics que mostren la importància del significat bàsic 'dolent' en el mot *droga* que estudiem. A França *drogue* valgué en general per «ce qui est de mauvaise qualité» i «personne de peu de valeur», tots dos significats des del S. XVII, i accs. semblants estan espargides en parlars de quasi pertot («mauvaise marchandise», «vieille ferraille», «mauvaise boisson», etc., *droguer* «frelater, falsifier», «vagabonder», «perdre du temps») i de l'antiga data de tals expressions són prova *drogueries* «menus objets» documentat en el S. XV tant en francès com en el nostre *Spill* (supra), i el fr. *droguet* «grosse étoffe, sorte de drap léger» [1554, d'on cat. *droguet* Ss. XVII i XVIII, i mal llegit *droguer*, 1707, *AlcM*]. En anglès tenim *drug* en el sentit de 'producte que ningú no vol comprar' [1661] i el verb *to drug* 'barrejar o adulterar' [1605]; en cast. *droga* 'bola, falòrnia, embrolla' (Quevedo) i 'trampa', significat que ha de ser molt antic puix que d'ací surt el de 'deute, entrampament' avui estès per tot Amèrica, bilbaí *drogoso* «embrollón, trápala, enredador», «persona que se complace en poner a todo zancadillas y cacos» (Arriaga, *Lex.*, 143).

En la nostra llengua *drogues* 'mentides' registrat pel valencià Sanelo (c. 1800), junt amb *droguer* «mentiroso», maestr. *droguero* «embustero, engañador» i *endorgar* 'enganyar'² (Vocabulari de Garcia Girona), amb el qual ha de tenir alguna relació *drogant* 'trapejador, home de mal viure' [1634, *DAG*; Lacav.], amb una variant *drugat* en Eiximenis (*AlcM*) que si bé és de creure que no siguin essencialment diversos del celtisme fr. *truand*, oc. ant. *truán*, -*anda*, cast. *trubán* (DCEC, TRUGANTO-, també Eiximenis degué escriure *drugant* amb *n* abreujada), han d'haver resultat de la suma i confusió dels dos mots, car totes i cada una de les accs. 2, 3, 4, 5 i 6 de l'article d'*AlcM* (*droga*, vegeu, i afegim-hi d'*AlcM* *drogada*, *droguejar*) contenen accs. pejoratives, amb *droga* aplicat a persones malvades, lleugeres, astutes o immorals o a animals que no serveixen, escampades des de Barcelona a València i en la pagesia de Mallorca. *Droga* en aquest sentit, ja documentat en català en el S. XVII: «*droga*: qui viu desenfrenadament» (Lacav., s. v. *drogant*).

I malgrat de tot hem de reconèixer que l'etimologia cèltica que vaig suggerir és enganyosa, coincidència no inconcebible d'un element *drug* no gaire complicat, mentre que tot això és inseparable del nostre mot comercial *droga* puix que es va repetint així en totes les llengües que el tenen.

Almenys el retret de la manca de base semàntica no es pot fer a l'etimologia irànica, proposada pels bons especialistes del ram, Bartholomae, Saleman (*ZFSL* xxx, 354) i Littmann (*Morgenl. Wörter im Dt.*, 1924, 52): irani mj. *dārūk* (més tard *dārōg*, i persa modern *dārū* des del S. VIII) que significa bàsicament 'medicina' i, segons aquells eminents iranòlegs, és també 'herba medicinal' i fins 'herba', mentre que d'altra